

De Federatie Nederlandse Levensmiddelenindustrie (FNLI) heeft verduurzaming van de levensmiddelensector hoog in het vaandel staan, maar is van mening dat de huidige voorstellen voor de systematiek van de CO₂-heffing niet de juiste sturing geven. De FNLI brengt in reactie op het wetsvoorstel CO₂-heffing industrie, graag de volgende punten onder de aandacht:

- Bedrijven in de levensmiddelenindustrie leveren een onevenredig grote bijdrage aan de klimaatopgave van de industrie. Dit komt door de gecombineerde druk van deze voorgestelde CO₂-heffing en de verhoogde ODE¹ die tot een extreme lastenstijging leidt voor de levensmiddelenindustrie. Ook hebben voedingsmiddelenbedrijven slechts gebrekkige toegang tot subsidies zoals de SDE++, die tot op heden met name focussen op verduurzamingstechnieken waar de FNLI installaties beperkt gebruik van kunnen maken.
- De ETS-bedrijven in de levensmiddelenindustrie vallen onder de heat benchmark (HBM). Dit betekent in de praktijk dat levensmiddelenbedrijven 2 à 3 keer zoveel CO₂ moeten reduceren om heffing te ontlopen², dan bedrijven die een product benchmark (PBM) kennen.
- De FNLI pleit voor een Europese aanpak, zeker nu er de komende jaren veel nieuwe maatregelen in opkomst zijn naar aanleiding van de presentatie van de Green Deal. Zoals ook opgemerkt door andere organisaties, leidt een systeem waarin eenzijdig een heffing wordt opgelegd zonder mitigerende maatregelen tot weglek van productie en investeringen. Voor de economische positie van de grootste maakindustrie in Nederland en Europa, is dat zeer onwenselijk. Bovendien leidt dit niet per saldo tot een wereldwijde daling van CO₂-uitstoot, terwijl dat toch het uiteindelijke doel is.³

Namens een zeer brede groep industriële vertegenwoordigers dient VNO-NCW een gezamenlijke reactie in. De FNLI schaart zich achter de oproep om bij te dragen aan de internationale afspraken, reductiedoelstellingen en de speciale rol die hierin is weggelegd voor de industrie. Ook is de FNLI het, zoals hierboven benoemd, eens met de principiële onwenselijkheid van een nationale heffing. Het Europese ETS heeft laten zien dat een CO₂ prijs op regionaal niveau ook prima kan werken.

Wel is de FNLI van mening dat er een onevenredig grote bijdrage wordt gevraagd van de levensmiddelenindustrie aan de klimaatopgave ten opzichte van de gehele industrie. Daarom benadrukt de FNLI het belang van een integrale kijk van de overheid op de hele systematiek van heffingen en tariefverhogingen op onze sector. De FNLI stelt voor het wetsvoorstel aan te passen zodat positie van de levensmiddelenindustrie in Nederland, die economisch van grote betekenis is en wat betreft CO₂-reductie voorop loopt, niet in gevaar komt.

¹ Staatsblad 2019, 511. [Wet fiscale maatregelen Klimaatakkoord](#) (bevat de verhoging van de ODE-heffing per 1 januari 2020, was onderdeel van het Belastingplan 2020). Op verzoek van de Eerste Kamer (Motie-Essers c.s. [over de ODE-heffing](#), 35.304, F) wordt onderzocht door CE Delft hoe deze extreme lastenstijging verminderd en/of getemporeerd kan worden.

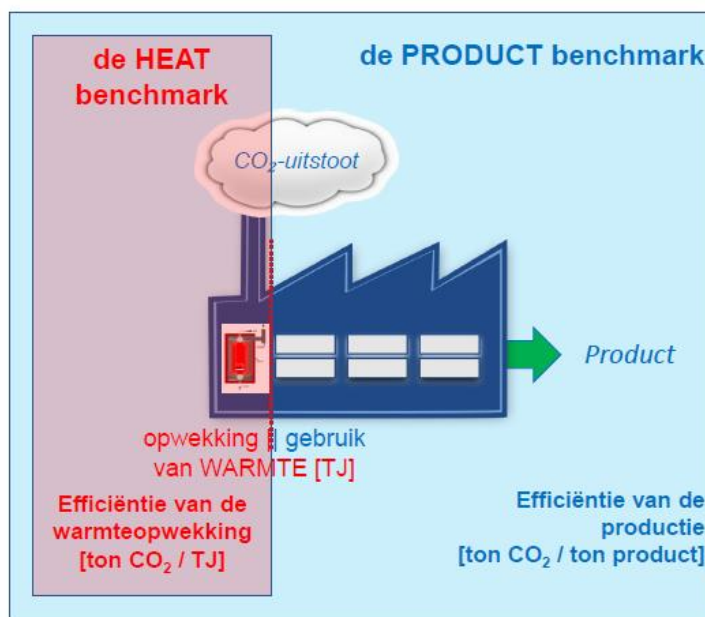
² Een doorrekening hiervan is beschikbaar via het FNLI-bureau.

³ Zie ook: Ministerie van Financiën. Bouwstenen voor een beter belastingstelsel. Syntheserapport. 18 mei 2020. Pagina 69. "Het EU-ETS leidt tot een daling van de CO₂-uitstoot doordat het aantal beschikbare rechten daalt. Dit zorgt voor beprijzing van de maatschappelijke gevolgen van de uitstoot. Wanneer Nederland (bovenop het ETS) klimaatkosten veel sterker zou beprijzen dan andere landen, kan dit tot gevolg hebben dat bedrijven of omzet zich verplaatsen naar het buitenland. Dit leidt wel tot een lagere CO₂-uitstoot in Nederland, maar omdat we hetzelfde klimaat delen met andere landen leidt dit per saldo niet tot een wereldwijde daling. Een oplossing kan liggen in meer internationale coördinatie."

De heat benchmark

De voorgestelde Nederlandse CO₂-heffing is gebaseerd op het Europese ETS-systeem. Onder de FNLI leden zijn 34 ETS-installaties gevestigd in Nederland. Deze installaties zijn goed voor circa 50 % van de totale CO₂-uitstoot van de voedingsmiddelenindustrie. De CO₂-heffing wordt bepaald op basis van de benchmarks van het ETS-systeem, de maatstaven voor de gemiddelde prestatie van de beste 10% bedrijven in elke sector ten aanzien van reductiemogelijkheden en efficiëntie. Binnen de EU ETS heeft 75-80% van de bedrijven te maken met een zogenaamde product benchmark (PBM) en 20-25% met een heat benchmark (HBM).

De productielocaties van de FNLI leden vallen onder de HBM. Deze benchmark kijkt enkel naar de CO₂-efficiency van de warmteopwekking en niet naar de totale CO₂-efficiency van het bedrijf en haar producten. De nieuwe benchmarks worden bepaald door biomassa ketels waardoor deze maximaal zal worden aangescherpt tot 47,3ton CO₂ / TJ warmtegebruik. In de toewijzing van CO₂-rechten wordt het gereduceerde warmtegebruik, dat door procesverbetering binnen het productieproces wordt gerealiseerd, niet meegenomen.

ETS-bedrijven die tot de beste van hun sector behoren en een laag warmtegebruik hebben, de zogenaamde koplopers, krijgen daardoor minder CO₂-rechten toebedeeld dan bedrijven die slechter functioneren. Hoe meer reductie er reeds is gerealiseerd, des te minder rechten resteren. Het leidt ertoe dat FNLI leden relatief gezien veel scherpere CO₂-targets onder de Nederlandse CO₂-heffing krijgen, dan de industrieën met een PBM. De koplopers krijgen dus minder rechten, maar stoten ook minder uit. Dat is wat de methodiek beoogt, maar het betekent dus ook dat koplopers relatief meer moeten investeren om eenzelfde CO₂-reductie te bewerkstelligen, omdat de voordelige maatregelen al zijn genomen en er in het verleden al veel gereduceerd is.

Er treedt een concurrentie nadeel op ten opzichte van hun Europese ETS-concurrenten, omdat zij niet te maken krijgen met een additionele CO₂-heffing. Een berekening laat zien dat een bedrijf met een

HBM circa 2 tot 3 keer meer CO₂ moet reduceren dan een bedrijf met een PBM, om geen CO₂-heffing te krijgen.⁴ Bedrijven kunnen enkel aan de nieuwe benchmark voldoen door om te schakelen van gas naar een groene energiedrager. Echter is biomassa vooralsnog op zijn minst discutabel te noemen en niet structureel. Groene elektra wordt daarnaast als onbetaalbaar beschouwd.

Dit wetsvoorstel leidt dan ook tot een disbalans tussen de mate waarmee de top-12 uitstoters moeten reduceren en de reductiedoelen die de voedingsmiddelenproducenten van de FNLI moeten halen. En dit terwijl veel van de productielocaties in de levensmiddelenindustrie in recente jaren al een significante CO₂-reductie hebben gerealiseerd.

De minister van EZK vindt dat de problematiek van de heat benchmark in Brussel op Europees niveau binnen het ETS-systeem moet worden aangepakt en is niet bereid om voor de Nederlandse CO₂-heffing een correctie of andere compensatie toe te passen. De FNLI blijft bij haar standpunt dat het verkeerde stuur wordt gehanteerd en zal dit blijven uitdragen. Hierbij moet niet vergeten worden dat binnen ETS alle concurrentie op dezelfde wijze worden benadeeld, maar bij de CO₂-heffing enkel de Nederlandse bedrijven.

Alternatieven

Een oplossing voor de problematische, onevenredige kosten die de CO₂-heffing op basis van een HBM veroorzaakt, zou kunnen zijn om ook het gemiddelde van de reductiepercentages op basis van de PBM, voor de gehele industrie te laten gelden. Dit zorgt voor een eerlijke en evenredige verdeling van de klimaatlasten voor alle industriële CO₂-uitstoters in Nederland.

Ken additioneel warmtegebruik toe voor de reductieprojecten die de individuele bedrijven zouden kunnen aantonen sedert 2008. Hiermee wordt recht gedaan aan de inspanningen van de HBM bedrijven sinds 2008 onder het MEE / MJA3 convenant hebben bereikt door procesefficiency maatregelen in het proces zelf en niet de efficiëntie van de warmteopwekking.

Achtergrondinformatie

De FNLI vertegenwoordigt een cruciale beroepsgroep met medewerkers bij ruim 500 bedrijven en 19 brancheorganisaties in de voedingsmiddelensector. Deze industrie is de grootste maakindustrie in Nederland en is tijdens de coronacrisis aangemerkt als vitale sector om de Nederlanders van gezond, lekker en veilig voedsel te voorzien. Een industrie die in 2019 zorgde voor voldoende en veilig voedsel op dagelijkse basis, 144.000 banen en 4% van het bbp, en met een exportwaarde van 39 miljard euro. De levensmiddelenindustrie is in zijn geheel groot, maar kent veel relatief kleine uitstoters ten opzichte van de rest van de industrie in Nederland.

De FNLI onderschrijft de 49% CO₂-reductie doelstelling uit het Klimaatakkoord volledig. Ambitieuw klimaatbeleid is nodig om de doelen te halen en de levensmiddelenindustrie zet zich al jaren in om de uitstoot van CO₂ te verminderen.

De afspraken die zijn gemaakt in het klimaatakkoord zijn gericht op het stimuleren van het nemen van reducerende maatregelen door middel van heffing en tarieven. Dat betekent voor de FNLI leden dat

⁴ Een doorrekening hiervan is beschikbaar via het FNLI-bureau.

door de verhoging van de ODE-heffing per 1 januari dit jaar⁵, het gebrek aan beschikbaarheid van SDE++ subsidies op basis van de komende openstellingsronde en de inrichting van deze CO₂-heffing, de levensmiddelenindustrie onevenredig veel betaalt aan de klimaatdoelstelling van de totale industrie. De combinatie van deze maatregelen legt een exorbitant grote druk op voedingsmiddelenbedrijven in Nederland.

De coronacrisis zal nog lange tijd doorwerken in onze samenleving en nopen tot maatregelen om de gezondheid en veiligheid in onze samenlevingen zeker te stellen. Het belang hiervan onderschrijft de voedingsmiddelenindustrie volledig. Tegelijkertijd hebben de huidige maatregelen ook economische effecten op bijvoorbeeld onze lid bedrijven die aan horeca en kantoren leveren. Juist nu is het van groot belang dat overheidsmaatregelen oog hebben voor alle getroffen sectoren. Op die manier kan het economische herstel inzetten, werkgelegenheid van de totale keten zo weerbaar mogelijk zijn, investeringsruimte toenemen en het belangrijke proces van verduurzaming voortgezet worden.

⁵ Staatsblad 2019, 511. [Wet fiscale maatregelen Klimaatakkoord](#) (bevat de verhoging van de ODE-heffing per 1 januari 2020, was onderdeel van het Belastingplan 2020).